bero; — alene Din personlige Værdi, Dine Kundskaber og Din Styrke til at administrere, og hvad der er af den største Betydning, Din Rang og Stilling i Selskabet, giver Dig Fordele, som ingen anden Person besidder. Dersom dette lykkes, vil et enormt Kærlighedsværk blive gjort imod Mennesker, som trænger til alt, hvad vi kan give dem.«

Miss Nightingales Brev til Regeringen om at tage til Hospitalet i Skutari krydsedes med det foran citerede fra Krigsministeren. En Uge efter havde hun den første Stab af Sygeplejersker færdige til Afrejse, og hendes Navn fløj over det hele Land. Skønt mange naturligvis var rede til at bifalde hendes Selvopoffrelse og Gudfrygtighed, saa var der andre, som kun var rede til at fordømme og nedsætte hendes Talent, og som ikke forstod at skatte hendes Værd. De conventionelle Ideer om, »sand Kvindelighed« og »ladylike Fremtræden« syntes man blev haanet i allerhøjeste Grad! At en Dame skulde gaa ud og pleje syge Soldater! Man slog forfærdet Hænderne sammen. Punch svælgede i sine sædvanlige Vittigheder. Det var utænkeligt, at Kvinder kunde sætte noget ind paa andet, end paa det dybt rodfæstede Ønske, om at indfange en Ægtemand. »De smaa Nattergale vilde efter en passende Tid blive Ringduer.«

Miss N. og hendes Stab afrejste den 21. Oktober 1854 om Aftenen fra London og ankom til Skutari den 4. November.*)

Det store Kaserne Hospital i Skutari var en firkantet, fin og nydelig Bygning, smukt beliggende paa en Høj, hvorfra Udsigt over Bosperus. Hver Side af Kvadraten var næsten $^1/_4$ eng. Mil lang, og Salene og Korridorerne maalte ialt over 4 Mil. 4 Mil i Uorden, Elendighed, Lidelse og Forvirring, som man sjælden har set Mage til. »Ingen Vandfade eller Nødvendigheds Genstande af nogen Slags, ingen Sæbe, Haandklæder eller Linned; Soldaterne laa i deres Uniformer, stive af Blod, og bedækkede af Smuds i en Grad og af en saadan Slags, at man knapt kan skrive derom.« Man kan kun svagt forestille sig Miss N's Tanker, da hun gjorde sit første Sygebesog i denne Mistbænk for smitsomme Sygdomme. Hun og hendes Sygeplejersker havde at rense denne Augiasstald, at bringe Orden og Renlighed ud af dette barbariske Kaos. Ingen Køkkener, ingen Kokke, ingen Vaskerier og uden sanitære Forholdsregler.**)

Idealet af en dannet »ladylike« Dame, hvis Ideer om Sygepleje ikke naaede højere end til at give Piller og tilberede kølende Drikkke, vilde have været i en slem Situation her, hun vilde simpelthen have taget sin Tilflugt til Graad!

Heldigvis for de saarede Soldater besad Oversygeplejersken imidlertid baade Hjerne og Villie saavelsom Hjerte. Hendes organiserende Geni var hurtigt i Arbejde, og 10 Dage efter hendes Ankomst var der opført et Køkken, hvorfra et stort Antal Patienter daglig fik velkogt Mad, ligesom et Vaskeri snart var i Arbejde.

Et Fond til Anskaffelse af Nødvendighedsartikler for de syge og saarede blev organiseret og rigt støttet af »Times«, og Mr. Macdonald, en Mand af en ophøjet Karaktér og i Besiddelse af en sund Menneskeforstand, blev sendt til Skutari for at uddele det. Da han naaede dertil, forsikkrede Autoriteterne ham om, at han gav Bagerbørn Hvedebrød.

Enhver Ting var »all right«. Man ønskede intet. De tjenstgørende kom i Harnisk ved den Beskyldning, at der havde været strafbare Forsømmelser eller Mangel paa Eftersyn! Hele Krigsetaten fra Kommandanten til Ordonnancen sluttede sig sammen om, saavidt muligt, at forhindre, at de sande Forhold naaede frem til Offentliggørelse. En højtstaaende Embedsmand foreslog ham, at give Pengene til at bygge engelske Kirker i Pera.

Miss Florence Nightingale.
(Den Buste, som Sygeplejerskerne har rejst for hende i Indien.)

Uforstyrret af alle disse Raad førte Oversygeplejersken Mr. Macdonald rundt, og en Anvendelse for hans saakaldte overflødige Penge, blev snart fundet. Senge, Puder, Linned, sanitære Nødvendighedsgenstande ogsaa Apothekervarer var ønskelige i store Kvantiteter, saavelsom Føde og Klæder og blev hurtig anskaffet fra Konstantinopel.

Naar de Syge blev bragt ind, vidste man, at Miss Nightingale stod 20 Timer i Træk i det blodbestænkte Operationslokale, for at hendes Nærværelse kunde bringe Styrke og oplive de lemlæstede og brudte Offre for Krigen. Efter at Chirurgerne havde gaaet deres sidste Runde, saa man hende i sin enkle, sorte Dragt, hvidt Forklæde og tæt sluttende Hue, gaa igennem Sygesalene paa en Inspektionsgang med en Lampe i Haanden. Intet Under, at Soldaterne viste hende en Taknemmelighed, som næsten steg til Tilbedelse, intet Under, at de vendte sig for at »at kysse

Hendes Skygge, naar den falder
Paa de hvide Mure.«

Oversygeplejersken viste sig som en lige saa god Ven af Soldatens Kone paa Krim, som af »Tommy« selv, tiltrods for at denne Side af hendes Gerning let bliver overset, paa Grund af den overvældende Betydning, som hendes Arbejde i Hospitalerne havde.

De Hustruer, som var fulgt med Armeen, blev af Autoriteterne anbragt i Hospitalets fugtige Kældere, »og der, ved Lyset af en Natlampe,« fortæller Mrs. Tooley, »blev Maaltiderne indtagne, de Syge betjente; der blev Børnene fødte og plejede.« Miss Nightingale opsøgte dem, gav dem anstændig Føde og Klæder og forsøgte at overtale Autoriteterne til at give dem sundere Bolig. Hun gav nogle af dem Arbejde i sit Vaskeri og opnaaede Stillinger for andre hos Familier i Konstantinopel; ligesom hun oprettede en Skole for Børnene. Ialt blev omtrent 500 Kvinder reddede fra Nød og Elendighed ved hendes Energi og Betænksomhed.

Under Besøget paa Slagmarken 1855, fik hun et alvorligt Anfald af Feber. Allarmerende Efterretninger spredtes hurtigt, og man paastod, at hun var døende. Forvirringen baade i Armeen og i England var frygtelig, og man ansaa hendes Død for en national Ulykke. Heldigvis trak Uvisheden ikke længe ud, hendes værdifulde Liv blev sparet til at fuldende det Værk, hun havde begyndt. Da hun var bleven rask, vilde man overtale hende til at rejse hjem til England, men hun erklærede at hun ikke kunde forlade sin Post. Saalænge hendes Soldater behøvede hende, vilde hun blive hos dem. Den 9. Sept. 1855 faldt Sebastopol, men først den følgende Juli blev de allierede Armeer endelig kaldt tilbage. Hele den lange Vinter igennem blev Miss N. i Østen, arbejdende utrættelig, ledende Hospitalerne, ordnende Beskæftigelser og Morskab for de Soldater, som var Reconvalescenter.

Ikke før alle Hospitaler var lukkede, og den sidste Sending Soldater om Bord, forlod hun Scenen for sit fænomenale Arbejde. Hendes sidste Gerning, før hun forlod Krim, var, paa egen Regning at rejse et stort, hvidt Marmorkors, som et Monument over de faldne. Regeringen ønskede at bringe hende hjem paa et eget Krigsskib, og hele Landet længtes efter at vise hende dets Ærbødighed, men hun afslog denne Ære og gjorde Rejsen hjem incognito som »Miss Smith«. Hun naaede sit gamle Hjem — Traditionen fortæller, at hun sneg sig ind ad en Bagdør — d. 8. Aug. 1856 efter en Fraværelse paa 20 Maaneder.

Det maa altid fremhæves, siger Marion Holmes i sin lille Skitse af Florence Nightingale, hvoraf ovenstaaende er et Uddrag, at hendes Arbejde først rigtig begyndte ved hendes Tilbagekomst fra Krim, thi tiltrods for den Sygelighed, som hun pintes af, optoges hendes Interesse straks af den store Opgave at reformere Sygeplejen hjemme.

Fra hendes Sygeværelse kom mange Appeller til Englands Kvinder om at tage denne imponerende Tjeneste op. Mange værdifulde Bøger og Beretninger kom fra hendes Pen, og Antallet af dannede Kvinder, som var rede og villige til at tage det store Arbejde op, voksede stadigt. Den nationale Sammenslutning for Tilvejebringelsen af uddannede Sygeplejersker for fattige Syge var et af Resulta-

*) Krigen var udbrudt i Foraaret 1854.

**) Intet Under at der udbrød Cholera i Arméen i Vinteren 1854—55 og der siges at Alléerne, der førte til Hospitalet altid fyldtes med to Hold Ambulancer, den ene, som bar de Syge ind og den modgaaende som bar de Døde ud. Dødsprocenten var overvældende. »Der var en Tid, at den var højere end i London under den store Pest«, skriver Miss Nightingale.